

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025

Cifra proiectului 25.80012.0807.22TC

Denumirea Proiectului: Securitate națională și reziliență societală în fața crizelor umanitare și riscurilor geopolitice

Etapa 2025 a proiectului „Securitate națională și reziliență societală în fața crizelor umanitare și riscurilor geopolitice” a avut ca direcție principală realizarea unei diagnoze complexe asupra cadrului normativ, instituțional și empiric prin care Republica Moldova gestionează migrația forțată și consecințele prelungite ale conflictului armat din Ucraina. Cercetarea a urmărit atât evoluțiile structurale din 2022–2025, cât și modul în care instituțiile naționale s-au adaptat la tranziția de la gestionarea fluxurilor la procese durabile de integrare.

Analiza cadrului legislativ primar și secundar, extinsă asupra a peste douăzeci de acte normative, a evidențiat dinamismul evoluțiilor din domeniul azilului, protecției temporare, migrației și managementului situațiilor de criză. Revizuirile repetate ale legislației privind protecția temporară au necesitat o abordare metodologică flexibilă, orientată spre identificarea tendințelor, lacunelor și suprapunerilor instituționale.

Examinarea atribuțiilor și instrumentelor instituțiilor-cheie – Inspectoratul General pentru Migrație, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, instanțe de judecată și entități ale administrației publice – a permis conturarea unei imagini coerente asupra rolurilor, limitelor și capacităților operaționale ale fiecărui actor. Rezultatele au indicat existența unor zone în care coordonarea funcționează adecvat, dar și segmente unde procedurile depășite afectează răspunsul instituțional.

Componenta empirică a cercetării a inclus interviuri semi-structurate și două sesiuni consultative desfășurate împreună cu Centrul de Drept al Avocaților și UNHCR în cadrul Rețelei academice Sergio Vieira de Mello. Aceste interacțiuni au permis validarea observațiilor teoretice și au adus în prim-plan dificultățile reale întâmpinate de refugiați în accesarea protecției, a serviciilor publice și a oportunităților educaționale și profesionale.

Un rezultat major îl constituie constatarea diferențelor profunde dintre anii 2022 și 2025. Dacă în 2022 statul se confrunta cu presiunea preluării fluxurilor masive, pe parcursul anilor următori provocările s-au mutat către integrare: acces la educație, angajare, locuire, participare socială și gestionarea tensiunilor generate de „oboseala solidarității” în rândul populației locale. Această tranziție justifică necesitatea reorientării politicilor publice și a formărilor spre o abordare integraționistă.

Participarea la conferința internațională „Provocări și strategii în ordinea și siguranța publică”, organizată la Academia de Poliție din București, a contribuit la validarea unei părți a rezultatelor prin prezentarea a două studii ce analizează dimensiunile securitare, juridice și sociale ale migrației forțate. Concluziile formulate în cadrul acestora confirmă necesitatea unei abordări multidimensionale, coordonate și racordate la standardele internaționale.

Colaborările internaționale extinse, incluzând UNHCR, instituții academice din România, Polonia și Turcia, precum și structuri operative din România (IGPF și IGM), au oferit acces la modele de gestionare a migrației din state cu experiență avansată. Analiza comparativă a evidențiat atât bune practici aplicabile în Republica Moldova, cât și riscuri asociate persistenței unor abordări primitive orientate exclusiv spre controlul fluxurilor.

Unul dintre cele mai relevante rezultate ale cercetării este demonstrarea faptului că instituțiile naționale continuă, în parte, să funcționeze pe logica operațională specifică anului 2022,

în timp ce realitățile demografice și sociale ale anului 2025 reclamă instrumente moderne pentru integrare. Această nealinieră este amplificată de contextul războiului hibrid, în care percepțiile negative sunt alimentate deliberat și pot genera vulnerabilități sociale.

Raportul integrat de sinteză, elaborat la finalul anului, reunește analiza normativă, instituțională și empirică într-o structură coerentă, completată de recomandări orientate spre actualizarea procedurilor operaționale, modernizarea formărilor profesionale și elaborarea unor politici publice adaptate noilor realități. Documentul va fi transformat într-un ghid intermediar și va fi publicat în regim open access în biblioteca digitală a Academiei după obținerea ISSN-ului.

Concluziile raportului indică necesitatea urgentă a dezvoltării unor POS-uri și protocoale adaptate integrării socio-educăționale, comunicării interculturale și reducerii tensiunilor comunitare. Formările personalului din instituțiile de aplicare a legii și ale administrației publice locale trebuie restructurate pentru a reflecta realitățile actuale, nu scenariile de criză din 2022.

De asemenea, datele colectate demonstrează existența unei presiuni sociale resimțite în anumite comunități, accentuată de campanii de dezinformare într-un context de război informațional. Această tendință justifică integrarea componentei de comunicare strategică și alfabetizare socială în toate politicile de integrare.

Pe dimensiunea justiției, colaborarea cu Curtea de Apel și instanțe din Turcia (Antalya și Manavgat) a permis formularea unor concluzii privind standardele de tratament aplicate în procedurile juridice, evidențiind importanța uniformizării interpretărilor și consolidării mecanismelor de cooperare internațională.

În materie de securitate, articolele elaborate în cadrul proiectului demonstrează că migrația forțată nu a generat o creștere disproporționată a criminalității, dar a scos în evidență anumite segmente vulnerabile care necesită monitorizare, prevenire și instruire adecvată a personalului implicat în front office și intervenție.

Integrarea dimensiunii educaționale și profesionale, analizată în cea de-a doua lucrare științifică, arată că accesul la educație, angajare și programe de dezvoltare personală reprezintă pilonii fundamentali ai reducerii riscurilor sociale și ai consolidării rezilienței comunitare. Lipsa unor politici coerente în aceste domenii poate conduce la apariția unor disparități semnificative.

În ansamblu, activitățile derulate în 2025 au creat o bază analitică solidă pentru etapa 2026, în care proiectul va elabora un cadru juridic și operațional armonizat, adaptat standardelor internaționale și particularităților naționale. Această etapă pregătitoare a oferit nu doar diagnoza necesară, ci și direcțiile de intervenție pentru modernizarea modului în care Republica Moldova gestionează migrația forțată și riscurile asociate.